

Azərbaycan əzəmətinin Xankəndi zirvəsi

Tarixdən əzmin və iradənin növbəti təntənəsinə uzanan yol

Xankəndi İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının 17-ci Zirvə Görüşünə evsahibliyini gerçəkləşdirib. Bu, qədim Azərbaycan şəhərində keçirilmiş dünya miqyaslı ilk böyük tədbirdir. Bəli, Xankəndinin Türkiyə, İran, Pakistan, Qırğızistan, Tacikistan və digər ölkələrin rəhbərlərini, onları müşayiət edən böyük nümayəndə heyətlərini qarşılamaşı adi hal sayıla bilməz. Qeyri-adilik fonunda diqqət çəkən bir zamanlar yuxu kimi görünən hadisənin gerçəkləşməsidir. Deməli, qürurlanmağa, fəxarət hissi keçirməyə dəyər. Qürur və fəxarət isə gözlərimiz önündə artıq tarixə çevrilmiş keçmişi canlandırır.

Yaşlı həmkarlarımızdan biri ötən əsrin 80-ci illərinin sonuna doğru Şuşaya səfərini xatırlayaraq, şəhərə getmək üçün Bakıdan qatarla Xankəndiyə yollandıqlarını demişdi. Həmkarımız qatardan enəndə vağzalda erməni taksi sürücülərinin hamısının kənara çəkildiyini, sanki gələnləri görmürmüşlər kimi davrandığını xatırlamışdı. Nəhayət, Şuşadan maşın göndərildikdən sonra mənzil başına çatmaq mümkün olmuşdu.

Bir qayda olaraq, Xankəndidən Şuşaya taksilərlə gedilirmiş. Həmin vaxt taksi sürücüləri şəhərin digər erməni sakinləri kimi, hay millətçilərinin təsiri altında imişlər. Qondarma "Miatsum" hərəkatının vüsət almağa başladığı vaxtlarda azərbaycanlılara qarşı belə hərəkətlər çox olmuşdu. Sanki onlar öz şəhərlərinə yox, hansısa başqa respublikaya gedirlərmiş. Respublikadan söz düşmüşkən, Azərbaycanda sovet hakimiyyətinin qurulmasından sonra Stepanakert adlandırılmış Xankəndi "respublikanın", Qarabağ separatçılarının qurama dövlətinin paytaxtına çevrildiyi də məlumdur. Bu vəziyyətin 2023-cü ilin sentyabrından davam etdiyi də həmçinin.

Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 44 günlük müharibədə şanlı Zəfər qazanmış Azərbaycan işğal altındakı torpaqlarını azad etdi. Hərbi əməliyyatlar gedişində 300-dən çox yaşayış məntəqəsi yağı tapdağından qurtuldu. 2020-ci il noyabrın 8-də Şuşa qələbəsi yaşananda, istər-istəməz gözlər Xankəndiyə dikildi. Lakin Xankəndi zəfəri özünü daha üç il gözlətdi. Ancaq o anın yaşanacağına inan bir gün belə sarsılmadı.

Xankəndidə İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının 17-ci Zirvə Görüşü təntənəsinin yaşandığı bu günlərdə yada Prezident İlham Əliyevlə Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan arasında Şuşada – Cıdır düzündəki qısa söhbət düşür. Dövlətimizin başçısı qardaş ölkə liderinə uzaqdan, obrazlı desək, Şuşanın ayaqlarına sarılmış kimi görünən Xankəndini göstərir, cənab Ərdoğan isə hotelin oradamı yerləşdiyini soruşur. Bənzər notlarla yadda qalmış söhbətə əmin nöqtəni Prezident Əliyev qo-

yur: "Orada da (hotel -red.) olacaq".

Ölkəmizin rəhbəri bütün sözlərini tutduğu kimi, Xankəndi sözünü də tutdu. Əlbəttə, Xankəndi üzərində tam hakimiyyətimiz bərpa olunmasaydı, 44 günlük müharibədəki Zəfər yarımçıq qalardı. Bunu dövlətimizin başçısı da müxtəlif çıxışlarında bildirib. Ancaq 2023-cü ilin sentyabrından bu şəhər Vətən müharibəsindən sonrakı dövrdə bəzən hərbi toqquşmalar məcrasına keçmiş siyasi, diplomatik və psixoloji mübarizəmizin hədəfinə çevrildi. Erməni separatçıların oradan səsləndirdikləri bəyanatlar, eləcə də həmin bəyanatların Ermənistan və ölkədən xaricdəki əks-sədası xalqımızın əsəblərini tarıma çəkdi. Bir şəhərə bu qədər yaxın olasan, amma...

Bəli, Azərbaycanın tərkibində keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin yaradıldığı 1923-cü ildən ötən düz 100 il ərzində Xankəndinin, necə deyirlər, adı bizim, dadı ermənilərin oldu. Burada ya-

şayan ermənilər həmişə özlərini xüsusi imtiyazlı təbəqə kimi hiss etdilər. Müxtəlif illərdə vilayətdə azərbaycanlılara qarşı törədilmiş cinayətlərin, həyata keçirilmiş müxtəlif mərkəzi planların da mərkəzində məhz Xankəndi, o zamankı adı ilə desək, Stepanakert dayandı.

Əlbəttə, Azərbaycan dövləti Xankəndi ilə yanaşı, digər ərazilərimizi işğaldan azad etdiyi 2023-cü ilin lokal xarakterli antiterror tədbirlərindən əvvəl və sonra şəhərin erməni əhalisinə yaşam təminatı verdiyini bəyan etdi. Amma Ermənistan və havadarları Qarabağ avantürasını, belə demək mümkünsə, niskilə daşımaq qərarına gəldilər və bölgəni, o cümlədən, Xankəndini tərk etdilər. Əlbəttə, mövcud istiqamətdə müxtəlif məqamları vurğulamaq mümkündür. Amma buna ehtiyac duymuruq. Təkcə onu deyək ki, görünür, ermənilər yaşlı jurnalist həmkarımızın üzləşdiyi durumun azərbaycanlılar tərəfindən onlara qarşı təkrarlanacağından ehtiyatlandılar. Halbuki,

1988-ci ildə "Miatsum"la başlayan erməni avantürası olmasaydı, iki il əvvəlki durum da yaşanmazdı, neçə-neçə faciələr də.

Əlqərəz, indi ermənilər, eləcə də vaxtilə şəhərdə yaşamış haylar Xankəndinin dünya miqyaslı mötəbər tədbirə evsahibliyini görüb düşünməlidirlər. Ötən müddətdə düşmənçilik etməklə nəyə nail olduqlar, nə qazandılar? Olmazdımı ki, Xankəndidə doğulmuş və boya-başa çatmış bir erməni bu günlərdəki təntənəni görəydi? Hec şübhəsiz, işğal yaşanmasaydı, şəhər böyük toplantılara evsahibliyini gerçəkləşdirmək baxımından da ön sıralarda dayanacaqdı.

Sonda onu da bildirək ki, Ermənistan işğalda saxladığı bölgələrimizi xarabazara çevirdi, bir daşı belə daş üstə qoymadı, talanlar, qarətlər gerçəkləşdirdi. Elə Xankəndi də işğal illərində yeniliklər görmədi. Şəhərdəki tikililər, tam əksəriyyət etibarilə, keçmiş SSRİ dövründə Azərbaycan hakimiyyətinin, azərbaycanlıların mirasıdır. Lakin işğaldan azad olunmuş bütün bölgələrimizdə olduğu kimi, Xankəndidə də böyük quruculuq və abadlıq işləri gerçəkləşdirilməkdədir. Bu tədbirlər dövlətimizin, xalqımızın doğma torpağa və yurda sahiblənmək əzminin göstəricisidir. Tam əminliklə deyə bilərik ki, İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının 17-ci Zirvə Görüşünün də məhz bu qədim şəhərimizdə təşkilatı həmin sahiblənmək əzminin və mübarizliyin növbəti təntənəsidir. Təntənə isə ənənə üçün bünövrədir, başlanğıcdır. Dünyaya Azərbaycanın səsinin bəyan edildiyi mərkəzə çevrilmiş Xankəndinin günü-gündən inkişaf edəcəyinə, çiçəklənəcəyinə, bu qədim şəhərimizin qarşısındakı müddətdə də böyük toplantılara evsahibliyini gerçəkləşdirəcəyinə, həmişə hər bir azərbaycanlının, dostlarımızın qürur və fəxarət yeri olacağına əminik.

Ə. CAHANGİROĞLU
XQ